

Romano hangos

15. ročník

ROMSKÝ HLAS – ČTRNÁCTIDENÍK ROMŮ V ČESKÉ REPUBLICE

ROČNÍK 19 • ČÍSLO 6 • VYŠLO 12. ČERVNA 2017

zprávy

CHOMUTOV – O sobotní noci dne 28. května zde byl zastřelen mladý Rom. Střelcem byl bývalý bachař. Chomutov není město bez problémů a vražda mladého Roma jej rozdělila na dva tábory.

STOCKHOLM (Švédsko) – Policie v okrese Skane shromažďovala údaje o Romech, aniž by byli podezřelí z trestné činnosti. Databáze zahrnovala i jejich příbuzné. Švédsko musí zaplatit odškodné tisícům Romů, které policie zahrnuje do své databáze na základě jejich etnické příslušnosti. Počet odškodněných činí 4 700 lidí a odškodňující částka v přepočtu na koruny je téměř 95 000.

z obsahu

Téma čísla:

Vězeňství

strana 3–5

Do kin přichází premiéra filmu Skokan

strana 5

Muzeum romské kultury vypravilo autobus na pietní akt

strana 2

Parvati

Dokončení povídky

Veroniky Kačové

strana 6, 7

Potřebujeme, aby vás bylo více

Dle zdrojů Ministerstva spravedlnosti České republiky je počet přísedících k srpnu 2016 celkem 5 671. Za posledních pár let však víme jen o jediném Romovi, který tuto funkci zastával.

Kdo jsou to vlastně přísedící?

Přísedící u soudu jsou laikové, kteří se podílí na rozhodovací činnosti soudů svou účastí v soudních senátech. Přísedícím může být ustanoven občan České republiky, který je plně svéprávný a bezúhonný. Jeho zkušenosti a morální vlastnosti musí dávat záruku, že bude svou

funkci řádně zastávat. V den ustanovení musí dosáhnout věku nejméně 30 let, a souhlasit se svým ustanovením a s přidělením k určitému soudu. Přísedící jsou voleni do funkce na dobu čtyř let.

Jediný Rom „vyřazen ze hry“

Romský aktivista František Kolář jako jediný Rom zastával funkci přísedícího u Hradeckého krajského soudu po celých deset let. Rozhodoval o trestech pro pachatele závažných zločinů. Na podzim roku 2009 byl však i František „ze hry vyřazen“. Důvodem mělo být to, že

rozzlobil královéhradecké sociální demokraty tím, že na billboardech podpořil ostrý postup tehdejší chomutovské primátorky Řápkové (ODS) proti převážně romským neplatičům. Zastupitel Rostislav Jireš ho dokonce na základě toho označil za neonacistu. Zastupitelstvo pak svými hlasy rozhodlo, že v dalším funkčním období se už jeho jméno v seznamu přísedících neobjevilo.

Proč o tuto funkci není zájem?

Funkce je poměrně náročná, avšak finančně nezajímavá. Náročnost je především časová. Zaměstnavate-

lé mnohdy nechťejí uvolňovat tyto osoby z práce. Zákonná úprava dále stanovuje, že přísedící musí splňovat v zásadě stejné podmínky jako profesní soudce, vyjma odbornosti. Přísedící navíc proškolují jednotliví předsedové senátů podle úseků, kam jsou přísedící přiděleni. Proplácené jsou však pouze náklady nutných výdajů, nic víc.

Potřebujeme, aby vás bylo více...

Alarmující jsou také čísla. Zpráva o stavu romské komunity za rok 2015 říká, že v roce 2015 bylo evidováno 33 trestných činů motivovaných nenávistí vůči Romům. Což je však pokles oproti roku 2014, kdy bylo evidováno až 53 trestných činů. Důvodem poklesu je fakt, že nenávistné projevy, které byly dříve zaměřeny zejména vůči Romům, se dle průzkumu přesunuly vůči muslimům a imigrantům.

Soudní přísedící mají samozřejmě značný vliv na soudní rozhodnutí vůči obviněným. Bylo by velmi přínosné, kdyby tuto roli plnilo stále víc a víc Romů. Je logické, že při rozhodování o sporech by pak nedocházelo k ovlivňování, diskriminaci či k subjektivizaci. Přísedící má v rámci rozhodovací činnosti dokonce stejné postavení jako soudce. Jeho hlas má stejnou váhu. Je to obrovská šance.

Každý z nás zažil situaci, kdy se na romského pachatele dívalo jinýma očima než na ostatní pachatele. Házejí nás do jednoho pytle! Potřebujeme přísedící z řad Romů, aby se tyto situace neopakovaly, a aby plnili především kontrolní funkci.

Klaudie Vospalková
foto: shutterstock

V Praze se setkali romští stipendisté se svými sponzory

Stipendisté Romského vzdělávacího fondu

foto: romskastipendia.cz

Na začátku června v Praze proběhlo v pořadí už třetí setkání romských studentů středních a vysokých škol. Účastníci programu Baruvás, který realizuje organizace ROMEA pod hlavičkou Romského stipendijního programu, měli příležitost opět absolvovat intenzivní program plný poznání a aktivit vedoucích k jejich osobnostnímu rozvoji.

„Je nám ctí, že naše pozvání setkat se se studenty přijal také ředitel zahraničních sociálních programů dánské nadace Velux Jens-Jørgen Pedersen. Bez podpory této nadace by tento program v České republice nevznikl. Spolu s ním se se studenty setkali i další sponzoři programu, kteří tak měli skvělou příležitost poznat studenty osobně,“ říká k setkání koordinátorka Romského stipendijního programu Yveta Kenety.

Setkání se tentokrát zúčastnilo dvacet vybraných romských studentů, kteří přicestovali z celé České republiky. Byli mezi nimi vysokoškolské studenty biologie či ekonomie, mezi těmi mladšími účastníky pak třeba studenti IT nebo jazykového gymnázia. Někteří se zúčastnili předchozích setkání, jiní ale přijeli na takovou akci poprvé.

„Mám radost, že na již třetí setkání se nám přihlásilo hodně nových účastníků, kteří dostali na Baruvás doporučení. To je nejlepší zpětná vazba na naši práci. Pražské Baruvás nese podtéma sebeprezentace a sebepojetí, což se odráží na celém programu. Kromě galakonzertu v rámci festivalu Khamoro, na který se už určitě studenti těší, proto budeme mít příležitost nahlédnout do světa žurnalistiky, anebo učinit svá velká

Pokračování na str. 2

zprávy

BRNO – Poslední týden v květnu proběhla v Brně akce Meeting Brno (Setkávání Brno). Dominantním prvkem charakterizujícím tuto akci se stalo lešení na Moravském náměstí, které mělo demonstrovat maketu Německého domu, který stával v přílehlém parku, byl během války vybombardován a následně podlehl demolicí. Do roku 1939 byl významným střediskem kulturní vzájemnosti mezi Čechy a Němci, kteří zde žili jako dvě stejně početné a rovnoprávné menšiny bez nejmenších sporů. To se ovšem během války změnilo. Akce Meeting Brno evokuje též myšlenku „smíření“, již minulého roku péči brněnské radnice začalo připomínat pochod smrti vysídlených Němců z Brna do Vídne a charakterizovalo jej jako divoký odsun.

BRNO – Růžový tank IS-2, památka z válečného osvobození republiky, byl nyní v rámci výstavy KMENY 90 umístěn před Červeným kostelem v Brně. Exponát vyvolal vášně nejen sympatizantů revoluce, ale i spolku přátel Rudé armády, kteří tank chtěli vymalovat zpět na zelenou. Na otázku redaktora Mladé fronty Dnes, a sice: Jak na Vás působí růžový tank? Připadá Vám taková úprava vhodná? odpověděl i náš šéfredaktor Sabir Agalarov za Romano hangos, vedle primátora města Brna Petra Vokřála a Zdeňka Bašty za ČSBS:

„Jsme Rusové, kteří odešli z Ruska, když pochopili, že prezident Boris Jelcin není sto postavit Rusko na nohy a za jeho zády moc začaly přebírat tajné služby ve městech a gaunerů na periferii. Růžová, takřka „dívčí“, barva tanku je opakem zelené „macho“ barvy války. David Černý jako umělec tím neutralizoval jeho vojenský význam, aniž by jej likvidoval jako artefakt. Růžový tank je upozornění, že osvobození neznamená okupaci. Proto vnímám akt přemalování zpět na zelenou jako touhu znova být ve válce nebo znova okupovat. Jako vnuky opravdových veteránů druhé světové války nás mrzí, že současná ruská politika je zaměřena proti lidským právům a evropským hodnotám.“

PRAHA – 30. května proběhlo první letošní řádné zasedání Rady vlády pro záležitosti Romů řízené poprvé ministrem Jiřím Chvojkou jako předsedou Rady. V programu byla projednána zpráva o činnosti Rady za uplynulé období a zpráva o stavu romské menšiny v ČR za rok 2016. Nebyly shledány žádné důvody k tomu, aby Rada tyto dokumenty nějak výrazněji kritizovala. V diskusi konstatoval člen Rady Čeněk Růžička, že vepřová farma v Letech u Písku není stále zrušena a že má výhrady proti novému správci Památníku Lety, kterým má být Muzeum romské kultury. Ministr prohlásil, že tentokrát vše spěje k reálnému konci vepřové farmy na místě Památníku Lety, že však realizace bude pravděpodobně uskutečněna až koncem roku 2018.

BRNO – Radoslav Banga zvaný Gipsy.cz obdržel cenu Františka Kriegla za statečný čin. Za něj byl považován otevřeně vyjádřený protest proti skupině Ortel při udělování cen Českého Slavíka a snášení hanebné kampaně proti své osobě.

BRATISLAVA – Generální prokurátor Slovenska Jaromír Čižmár navrhuje rozpuštění Lidové strany Naše Slovensko (LSNS) řízené Marianem Kotlebou. Podle názoru prokuratury je cílem strany odstranění současného demokratického systému. Panují však obavy, že rozpuštěním by strana jen získala reklamu a efekt mučedníků. Připomínáme, že strana LSNS je přítomna ve slovenské Sněmovně a Kotleba sám je řádně zvoleným županem ve Středoslovenském kraji.

Rada vlády se zabývala Zprávou o stavu Romů v roce 2016

V úterý 30. května 2017 se v sídle vlády ČR, Strakově akademii, konalo letos druhé jednání Rady vlády pro záležitosti romské menšiny.

Zasedání bylo zaměřeno na vyhodnocení situace Romů v České republice za rok 2016. Hlavními body jednání byla Zpráva o stavu romské menšiny a Národní zpráva České republiky pro třetí cyklus Univerzálního periodického přezkumu 2013–2017, která se v jedné ze svých kapitol věnuje situaci Romů.

V souladu s monitorovacím mechanismem, který je popsán ve Strategii romské integrace do roku 2020, byly předem ustanoveny ad hoc pracovní skupiny k naplňování Strategie romské integrace v roce 2016. Bylo založeno celkem 9 pracovních skupin dle tematických celků, tedy vznikly pracovní skupiny pro oblasti: 1) vzdělávání, kultura a jazyk; 2) zaměstnanost, ekonomické aktivity a sociální služby; 3) bydlení; 4) zdravotní péče; 5) náhradní rodinná péče; 6) ochrana před diskriminací; 7) bezpečné soužití; 8) podpora romské integrace, participace Romů; 9) mezinárodní spolupráce.

Pracovní skupiny byly tvořeny zástupci Sekce pro lidská práva, konkrétně zástupci Kanceláře Rady vlády pro záležitosti romské menšiny a Odboru pro sociální začleňování, zástupci dotčených resortů a zástupci občanské a odborné společnosti v dané problematice. Pracovní skupiny se k naplňování Strategie v roce 2016 vyjádřily v průběhu měsíce dubna a května 2017.

Výsledkem jejich činnosti je zpráva, která byla předložena Radě. Zachycuje postavení Romů, a to jak z pohledu plnění vládou uložených úkolů, tak i z pohledu nezávislých odborníků a představitelů občanské společnosti.

Rada schválila Zprávu o stavu romské menšiny za rok 2016 a vzala na vědomí Národní zprávu pro třetí cyklus Univerzálního periodického přezkumu. Projednané dokumenty budou předloženy vládě České republiky.

Jiří G. Souček

V Praze se setkali romští stipendisté se svými sponzory

Dokončení ze str. 1

rozhodnutí,“ poodkryla náplň koordinátorka pravidelných setkávání Renata Berkyová.

Sponzoři Romského stipendijního programu, v jehož rámci se setkávání konají, měli dostatek času na osobní seznámení a povídání se studenty i realizátory programu bě-

hem společně stráveného pátečního dopoledne.

Koncept pravidelných setkávání romských studentů Baruvás, což v romštině znamená „rosteme“, má vybrané účastníky podporovat ve vzdělávání, rozvíjet a vybavit je znalostmi, zkušenostmi a kontakty,

které budou moci použít jak v profesním, tak soukromém životě. Více informací o stipendijním programu na romskastipendia.cz, kde můžete také na stipendijní program přispět, a pomoci tak romským studentům splnit si své studijní a profesní sny.

romskastipendia.cz

Muzeum romské kultury vypravilo autobus na pietní akt

13. května se konal pietní akt v Letech u Písku k uctění památek romských obětí holokaustu. Během let 1942 a 1943 zahynulo v tzv. cikánském táboře v Letech u Písku 327 obětí, z nichž je část pochována přímo v místech památníku a část na nedalekém hřbitově v Mirovicích.

Celkem bylo od srpna 1942 do jara 1943 v Letech u Písku internováno více než třináctset mužů, žen a dětí, převážně Romů. Katastrofální podmínky si vyžádaly přes tři sta romských obětí. Přes 500 Romů bylo v květnu 1943 transportováno do koncentračního tábora v Osvě-

timi, odkud se většina nevrátila.

Za Muzeum romské kultury odjel celý autobus společně se skupinou Romů z Jihlavy a zájemci z Brna. Celkově se pietního aktu zúčastnilo přes 200 lidí, z nichž byl nemalý počet z řad oficiálních hostů z ministerstev a velvyslanectví. Zajímavé projevy zejména slovenského velvyslance Petera Weisse či chargé d’Affaire Americké ambasády paní Kelly Adam Smith byly odměněny bouřlivým potleskem. Paní Smith se o romskou otázku zajímá, koncem května navštívila i Muzeum romské kultury a prošla si s velkým zaujetím stálou expozici

ci Příběh Romů.

Shromáždění se také zúčastnil velvyslanec Izraele a ombudsmanka Anna Šabatová i s manželem Petrem Uhlem, který se také výrazně zasloužil o uctění památky obětí holokaustu z řad romských obětí.

Pietní shromáždění obohatil první katolický romský kněz Vojtěch Vágai společnou modlitbou. Po ukončení piety v Letech u Písku jsme také navštívili hřbitov v nedalekých Mirovicích, kde je dnes sousoší připomínající dětské oběti romského holokaustu v Čechách.

Kristina Kohoutová

Anketní otázka

Fungují současné české věznice opravdu jako nápravná zařízení? V čem vidíte problém českých věznic?

Jana Horváthová, ČR – Brno

Nevím, jaké jsou naše věznice, ale před pár dny jsem měla přednášku pro vězeňské psychology, pedagogy a sociální kurátory, tedy pro ty, kteří se díky svému vzdělání, zkušenostem a empatii potřebné k této práci mají podílet na nápravě vězňů. Bylo jich asi 50 ze všech věznic, co jich v ČR je. A měla jsem z nich hrozně dobrý pocit. Měli zasvěcené otázky a z jejich komentářů bylo cítit, že ke svým romským klientům nemají vůbec špatný vztah a nejednou o nich mluvili i velmi laskavě – asi tak, jako člověk mluví o svých zlobivých dětech, pro které ale chce jen to dobré. Tak snad i ve věznicích se to pozvolna mění k lepšímu.

Ctibor Rostáš, ČR – Praha

Myslím si, že jsou přeplněné cely, vězni mají špatnou stravu a je tam velká šikana vězňů. Některá vězeňská ostraža je zkorumpovaná. Odsouzení pracují celý měsíc a vydělají 8000 Kč měsíčně. K nim se dostane jen 300 Kč, takže kam jde ten plat? Potom, když člověk jde z vězení na svobodu, tak je zadlužen až po uši. Po roce mu přijde oznámení, že má dluh na alimentech, a aby zaplatil za pobyt ve vězení. České věznice jsou ostudou Evropy.

Emil Miko, ČR – Rokycany

Phenavas bi, hoj adad'iveseskere bertenimar nane koda, so has angomis paš o komunisti. Načirla das duma jekhe čhaha, so les premukhle andal e bertenakhere. Phučavas lestar, sar pes andre bertena l'ikeren o Roma u savo len ehin režimos. Phenelas mange, hoj andre bertena pes o Roma imar avkes na l'ikeren, sar pes l'ikernas jekhvariko varekana. Andro bertenimar o Roma tiš daran, bo odej existinen gangi, avkes sar te sikhaven andro americka filmi. But odej vladninen o Albanci the so has varekana o Jugoslavci, but l'ikeren paš peste u phenas, kaj oda hin mafija. Ehin lende podchudle o bachara, the obchodinen le drogenca avkes sar te ulehas khere. Ehin odej but narodnosti u sako peske rodel, kija kaste pes dela. O režimos hin aver vo l'ineder u ko kamel te kerel but'i, ta kerel u ko nakamel te kerel but'i, ta namušinel, al'e sigeder pre lende nane bufa. Tiš oda, kaj ko bešel andre savi bertena adej pro Čechy, nane všadzík stejnonos. O bachara pes den lokes te cinel, u andre bertena le berteňarenge keren bertena korkore o berteňara. Savoro len odej hin, the savoro odej stradena, so lenge kempel. Phenavas, hoj oda nane bertena, al'e fe lencos. The avkes kole phare berteňara, so chudle but berša vaš o murdaripen, abo kole, so len ehin pharo trestos, aven pro jepaš khere. Sem nadočirla mukhle kole benges, so murdarkerelas le manušen vaš o love, o Kajinkus, no so imar šaj užaren le gadžendar, te kajses prečerancos premukhle khere, u mek keci manuša pal leste avle, so paš leste l'ikerenas. Gondol'ina, kaj sar avel nevo ideos, ta o nipi pes meňinen pro goreder.

Řekl bych, že dnes už nejsou věznice to, co byly kdysi za komunistů. Nedávno jsem mluvil s jedním člověkem, co byl z vězení propuštěn. Ptal jsem se ho, zda ve vězení drží Romové spolu a jaký tam mají režim. Říkal mi, že už to není tak, jak to bylo kdysi, že Romové drželi spolu. Ve vězení se Romové také bojí, existují tam gangy, tak jak to vidíme v amerických filmech. Vládnu tam Albánci a bývalí Jugoslávci, ti drží spolu jako jedna rodina. Mají podchycené bachaře a obchodují s drogami, tak jako by byli doma na svobodě. Je tam hodně národností a každý si hledá partu, ke které se přidá. Režim je ve věznici dnes už volnější, kdo chce pracovat, pracuje a kdo nechce, nepracuje. Ale je to i tak, že věznice nemají práci pro odsouzené. Není to všude stejné, záleží i na tom, do jaké věznice jsou odsouzení zařazeni. Bachaři se dají lehce koupit a sami odsouzení šikanují odsouzené. Všechno tam mají a všechno, co chtějí, si tam seženou. Řekl bych, že to není vězení, ale nějaký ústav. Odsouzení za vraždu i za těžké trestné činy si odsedí půlku a potom jsou propuštěni na svobodu. Teď propustili toho ďábla Kajínka, co zabíjel na objednávku za peníze. No, co už

může člověk očekávat, samotní lidé podporovali vraha, fandili Kajinkovi, oslavovali jeho propuštění na svobodu. Myslím si, že s příchodem nových lepších časů se mění lidi k horšímu.

Eva Danišová, ČR – Česká Třebová

Věznice jsou proto, aby izolovaly ty zlobivé od hodných. I přes nové přístupy k vězňům a programy na jejich restart se situace moc nelepší. Je to kruh, ze kterého vyjít je moc těžké. Pětistovka v kapse, dluhy a záznam v rejstříku trestů, když vás propustí, je další cesta k trestné činnosti.

Lýdia Kotlárová, SR – Topoľčany

Ako žena nemám veľa skúsenosti s väznicami, nakoľko som nemala ešte možnosť zažiť, aby bol niekto z rodiny vo väzení, ale skôr naopak. Mám dvoch synovcov, ktorí sú zamestnaní v NVÚ Leopoldov. Je to väznica druhej nápravnej skupiny. Jeden robí výchovného pedagóga, druhý je bachar a obaja majú vysoké hodnoty. Keď máme možnosť byť spolu, tak moc o svojom zamestnaní hovoriť nechcú, ale je dosť možné, že ani nesmí, ale také bežné veci, ako vlastne vyzerá život za mrežami, nám povedia. Slovenské väznice sú preplnené a od roku 2016 sa uplatňujú väzenske monitorovacie náramky, s ktorými si väzni odpykávajú svoje tresty doma. Záleží iba na tom, prečo sú odsúdení, za aký trestný čin a v akej dĺžke.

Tak, ako sa mení život na slobode, tak sa mení a modernizuje aj život vo väzniciach. Ak by tam bolo tak zle, ako sa to bežne hovorí, tak si myslím, že niektorí vypočítaví ľudia, a to sa netýka celkom len mužov, by nespáchali naschvál nejaký trestný čin, len aby sa dostali do basy. Sú nešťastní, ak napríklad na prvý krát dostanú iba podmienku, pretože nemajú kde bývať, nemajú prácu, nemajú z čoho žiť a v base toto všetko majú zadarmo. Napríklad vo väznici v Nitre, v prvej nápravno-výchovnej skupine, nebyvajú v celách, ale majú normálne izby, majú tam televízory, mikrovlnky, na podlahe koberec, o čom sa mnohým na slobode môže iba snívať. Je pre nich tento život výhodnejší, ako byť na slobode, pretože ak je vo väzení aj zamestnaný, tak si zároveň platí pobyt vo väzení a ešte si aj ušetrí, keď bude prepustený na slobodu. O spolunažívaní vo väzniciach, to tiež nie je všade rovnaké a nemá sa každý zle. Myslím si, že je to vždy o šikovnosti toho odsúdeného. Ak dodržiava väzenské pravidlá a získa si dôveru, má možnosť aj k záujmovým činnostiam, má možnosť venovať sa hudbe, alebo má možnosť sa dozvedieť, urobiť si nejaký kurz, ktorý môže uplatniť po prepustení na slobodu. Štát toto stojí veľké financie a nie vždy je to rentabilné, pretože nie vždy príde u odsúdeného k náprave.

Vojtěch Rác, ČR – Kladno

Otázka by měla znít: Myslíte, že i ve věznici je silná selekce, která upřednostňuje vězně podle barvy pleti nebo národnosti? Tento problém je všeobecný po celém světě – sdružování podle národnosti nebo rasy, či orientace. ČR a jiné postkomunistické země jsou naprosto v jiné poloze, zde je vše podřízeno rasovým, a především rasistickým podtextům, až fašistickým. Jak z jedné strany, tak druhé. Vše se řídí podle bílé nebo černé. Samozřejmě, že bílá je propojovanější se systémem. Také vedené statistiky jsou pouze vztažené k Romům tak, že pokud bychom měli mít informace, které jsou konkrétní, tak ty se k bílé rase nevedou.

Zdeněk Gabčo, ČR – Brno

Většina těch bachařů se chová, jak kdyby byli mistři světa, a můžou si dělat, co chtějí. Ví, jak a kam můžou člověka bouchnout, aby jim nikdo nemohl nic dokázat. Podle mě je největším problémem, že zaměstnanci věznice donášejí odsouzeným za úplatky fet, alkohol apod. Většina bachařů, úředníků, těch, co tam pracují, by měla být potrestána a zavřena.

Připravil Gejza Horváth

komentář

Naše vězeňství prošlo očištnou lázní

KAREL HOLOMEK

Patřím mezi ty, kteří dosti často koresponduji s vězni, nejčastěji romskými. Někdy se na mne obracejí, zda bych nebyl ochoten podat za ně záruku za podmíněné propuštění. Obrací se na mne i jejich příbuzní. Obvykle mají dosti zkreslené představy o tom, co lze učinit a co nikoliv. Tuto činnost dělám jaksi mimoděk s pocitem, že jsem někomu pomohl. Fakt je, že za ta dlouhá léta, co se touto činností vedle všech jiných zabývám, jsem pomohl desítkám lidí. Připouštím, že tento pocit může být dosti ošidný. Můj názor se mnou nesdílí i mnoho mých kolegů a kolegyně včetně příbuzenstva. Bez zázemí Společenství Romů na Moravě tuto práci konat by bylo zholá nemožné. Taková činnost není laciná, není snadná, vyžaduje náročnou agendu a neskýtá žádnou reálnou odměnu. Tou by mohlo být jediné bezproblémové zařazení toho, kdo se na podmíněné propuštění spojené s přijetím záruky dostane a zařadí se do života společnosti.

Moje první konstatování ze zkušenosti v této věci zní: Zhruba jen polovina podmíněně propuštěných zařazení do společnosti zvládne úspěšně, druhá se vrací k dokončení výkonu trestu.

Mám možnost se dostávat do věznic při styku s vězni. Pokud jde o vnitřní režim, zaznamenal jsem osobně jen jeden případ šikany vězně provázený nechutnou spoluúčastí dozorců. Podal jsem stížnost jménem vězně. Ani místní vyšetřovací policejní orgán, následně ani Generální inspekce policejních sborů (GIPS) neshledala porušení zákona, natož aby potvrdila, že k šikaně došlo. Já osobně mám utrum a do věznice, ve které k šikaně došlo, nemám povoleno dále vězně navštěvovat.

Ale popravdě musím přiznat, že jinde jsem takový případ nezaznamenal a to je možná dobrá vizitka pro vězeňské prostředí a jeho nápravné snahy.

Ještě jeden zajímavý postřeh: V rámci jakési prevence kriminality se někdy snažím zorganizovat ve spolupráci s vězeňskou správou debaty s vězni. Demokracie vkráčela do věznic hbitě a usídlila se nevidaným způsobem. Když se konečně debata s vězni uskutečnila, byl jsem celkem nemile překvapen relativně malou účastí. Přítomný vychovatel vysvětloval, že někdo nechtěl, někoho poslali k nutnému úklidu ausgerechnet právě v tuto chvíli a jiní měli jiný „resocializační“ program. Naivně jsem si myslel, že zrovna v tu chvíli nebylo v celé věznici markantnější příležitosti k oně, často zmiňované, resocializaci.

Na závěr příznivé konstatování: Procházím-li dnes věznici, všichni se ke mně chovají zdvořile a necítím se stísněně. To na rozdíl od časů let osmdesátých, kdy jsem se měl také občas ve věznici objevit v pozici trestaného a moje pocity byly diametrálně odlišné od dnešních. Skvělé! Není-liž pravda?

Nový Bor volá po přísedících

Spravedlnost je slepá vůči Romům, a proto už více než sedm let usiluji o to, aby u soudu byli i romští přísedící, takzvaní soudci z lidu. Bohužel tuto pozici musí schválit obecní zastupitelstvo. Jenže oni tam Roma nedoporučí a tvrdí, že soudy probíhají na občanském principu. Jenže my víme, že nás tam nechťejí proto, že jsme Romové. Chceme, aby i Romové byli u soudu jako přísedící a souzení měli spravedlivý proces. Soudce nemá ani jasná fakta, která jsou někdy nepostradatelná, a odsoudí Roma jen na základě vlastního přesvědčení. Proto by měli být Romové jako soudci z lidu a měli by mít minimální právní školení. Tím chci říct, že jde o to, aby Ministerstvo spravedlnosti vzalo na vědomí, že nám Romům v České republice jde o to, aby Romové byli přísedící u soudu, byť jen s minimálními znalostmi o trestním a občanském řádu.

Štefan Gorol

**Chcete přispívat na naše anketní stránky?
Ozvěte se šéfredaktorovi na romanohangos@gmail.com**

Vakeras romanes

bertena
Zapandle man andre bertena.
Hjabučka, hjaba.
Čhinav l'il la romňake.
Pharo mange pal o čhave, pal o dad, pal e daj.

Stýská se mi po dětech, po rodičích.
Dělám tady těžkou práci.
Bachaři jsou přísní.
Dny se tady vlečou.
Chci už jít domů.
Musím to vydržet ještě jeden rok.
Budu se chovat slušně,
ať mě pustí na půlku.
Až přijdu domů, půjdu pracovat.
Už nebudu dělat vylomeniny.
Budu poslouchat ženu
a budu vychovávat děti.
Budu žít jak je třeba.
Poctivě.

vězení
Zavřeli mě do vězení.
Úplně zbytečně.
Píšu dopis ženě.

Kerav adaj phari buťi.
O bachara bibachtale.
O d'ivesa adaj džan polokes.
Kamav imar te džal khere.
Musaj avri te birinav mek jekh berš.
L'ikerava man mištes,
te mukhen man pro jepaš.
Sar avava khere, džava andre buťi.
Imar nakerava bibacht.
Šunava la romňa,
the bararava le čhaven.
Dživava sar kempel.
Paťivales.

Jan Horváth

Žijme poctivě a nemusíme do vězení

Kdo nekrade, nemusí se bát, že ho zavrou, říkával můj nebohý otec. Celý svůj život žil poctivě a pracoval. Bylo nás šest dětí a vštěpoval nám povinnost k práci a k životu. Jak si usteleme, tak si i lehne, říkali naši předkové. Vím, že život není jednoduchý, ne všichni mají stejné a rovné podmínky. Přes to všechno si myslím, že člověk by měl žít tak, jak mu přikazuje jeho čest. V dávné minulosti byl hlad a co měli dělat chudí Romové, aby mohli uživit svoje potomstvo? Čorovali na polích, pro pár brambor riskovali bití a ponižování od bohatých sedláků.

Jak je tomu dnes?

Nikdo nemůže krást, když někdo nemá práci, stát se o něj a jeho děti postará. V televizi právě běží zajímavý dokument z vězení. Máme možnost se seznámit se ženami, které na svobodě porušovaly zákon. Drogy, alkohol, podvody, jsou důvody k jejich ztrátě svobody, máme ty lidi lítovat?

Za komunistů stačilo vynadat policajtovi a hned byl paragraf napadení veřejné osoby. Kdo neměl razítko v občance a nechtěl makat, přišli mu příživnictví. Dnes to nikomu nehrozí, pracovat se nemusí a mnoha lidem to vyhovuje.

Je pravda, že je hodně i těch, kteří žijí z poctivé práce a k životu přistupují zodpovědně s ohledem na lepší budoucnost svých dětí.

Vím moc dobře, že život není peříčko, zvláště my Romové to nemáme snadné, většina lidí nás odsuzuje, aniž by poznali, jací jsme doopravdy. Rasismus je hluboce zakořeněný v myslích lidí, zvláště zde v Česku. Jak se proti tomu bránit? Jednoduchý recept neexistuje. Hledjme příklady u svých prarodičů. Žili tak, jak jim přikazovala jejich čest a svědomí, jak si usteleme, tak si i lehne.

Jan Horváth

Dživas paťivales u namusaj te džal andre bertena

Ko načorel, namusaj te daral bertenatar, phenelas miro dad. Calo peske-ro dživipen dživelas paťivales la buťaha. Samas šov čhave u mindig amen sikhavelas, sar te dživel paťivales. Sar amenge lačharaha o haďos, avka the sovaha, phenenas amare phure dada. Džanav, hoj o dživipen nane loko, na savore dživas mištes. Kajča duminav, hoj manuš bi majinelas te dživel andre paťiv. Varekana čirla has bari bokh u so šaj kerde amare čore nipi? Čorenas bandurki pro mal'i u o barvale chulaja len vaše marnas.

Sar hin adad'ives?

Ňiko namusaj te čorel, kas nane buťi, o raja len namukhen bokhaha.

Akana andre televizija den dokumentos pal o džuvl'ija andre bertena.

O draba, paľenki, chochaviben, vaš kada savoro našade peskro dživipen. Šaj pal kajse manuša rovas?

Paš o komunisti dosta, hoj vareko banges dikhelas pro šinguno u imar les zaphandle. Ko nakerelas buťi, džalas andre bertena. Hin čačo, hoj hin but manuša, so keren buťi the dživen paťivales. Džanav igen mištes, hoj dživipen nane pheras, hin but pharo. Amen o Roma cerpinas le gadžen-dar baro rasismus the džungal'ipena. No, sar olestar avri ? Kempel te ro-del ke peskere phure dada. Dživenas sar kempel – sar peske lačharaha o haďos, avka the sovaha.

Jan Horváth

www.romea.cz

Informační portál o všem,
co se děje ve světě Romů

Ústavní soud odmítl stížnost Vsetína ve sporu s Romy

Ústavní soud (ÚS) odmítl stížnost města Vsetín v letitém sporu s Romy deportovanými do obcí mimo Zlínský kraj. ČTK to zjišťila ze záznamu v justiční databázi. Romové od města žádají odškodnění.

Pravomocný rozsudek v kauze zatím nepadl. Městu se ale nelíbil postup Vrchního soudu v Olomouci, který opakovaně zrušil rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě a naposledy nařídil také výměnu soudce. Proto se obrátilo na ústavní soudce ještě před pravomocným verdiktem.

Soud stížnost odmítl zčásti pro nepřipustnost, ve zbytku pro zjevnou neopodstatněnost, uvedl na dotaz ČTK vedoucí vnějších vztahů ÚS Vlastimil Göttinger.

Podle dřívějšího vyjádření někdejšího starosty Jiřího Čunka (KDU-ČSL) se město domnívá, že případné odsouzení k povinnosti zaplatit náhradu Romům by bylo „bezprecedentním bezprávím vůči vsetínským občanům, popřením zdravého rozumu a potvrzením názoru, že milosrdenství k sociálně vyloučeným Romům se nevyplácí“.

Romové se domnívají, že město porušilo jejich základní práva. Jejich žalobu krajský soud opakovaně zamítl. Ovšem podle vrchního soudu nebylo skutečným cílem vystěhování zajistit romským rodinám bytovou náhradu, ale zbavit se problému na úkor jiných samospráv. Vrchní soud také požadoval důkladnější dokazování ohledně závažnosti vzniklé újmy.

Čunkova deportace vsetínských Romů

Vsetín vystěhoval Romy ze zchátralého pavlačového domu v centru v roce 2006. Vsetínská radnice tehdy zakoupila přes realitní kancelář

Vlevo pavlačový dům ve Vsetíně, odkud byli Romové vystěhováni a vpravo jeden z domů, do kterého byli deportováni. **koláž: Romea.cz**

staré domy na Jesenicku, které měli městu Romové 20 let splácet.

Čtyři desítky romských rodin vystěhovalo město na periferii do bytů z plechových kontejnerů. Část jich radnice přesunula do vsí na Jesenicko a Prostějovsko do polorozpadlých domů.

Tři rodiny, které neplatily nájemné, pak nechala vystěhovat do starých domů ve Staré Červené Vodě, Vidnavě a Vlčicích. Romové je splácejí jako bezúročnou půjčku.

Později vystěhoval Jiří Čunek ze Vsetína další Romy, tentokrát na Prostějovsko do obcí Čechy pod Kosířem a Dřevnovice. V tomto případě šlo o dvě rodiny s celkem šestadvaceti členy.

Případ vystěhování Romů zaměstnal před necelými deseti lety policii, státní zástupce, ale i tehdejšího ombudsmana Otakara Motejla. Zatímco podle policistů bývalý starosta Vsetína Čunek neporušil vystěhováním zákon, podle Motejla radnice pochybila a porušila práva Romů na respektování rodinného a soukromého života. Senátoři z výboru pro lidská práva jeho stanovisko následně podpořili.

Romové tvrdí, že byli ze Vsetína deportováni násilím. „Strašili nás, že skončíme na ulici a děcka půjdou do domova,“ popsala nátlak v roce 2006 pro server iDNES.cz Jolana Tulejová.

Romové dále kritizují například to, že je zaměstnanci městského úřadu v souvislosti s koupí domků donutili podepsat listiny, které si nemohli ani přečíst. Neměli ani možnost svobodně si zvolit místo, kam se s rodinami přestěhují. Stav domků byl velmi špatný, což tehdy potvrdila jedna z prodávajících, která kritizovala i to, že město nalo na nákup prostředníky.

„Kdybych věděla, že to prodá dál, nikdy bych smlouvu nepodepsala. Je to malý a starý barák, který potřebuje opravy. Jedenáct lidí se sem nevejde,“ uvedla tehdy pro MF Dnes jedna z původních majitelů Olga Juklová. Domek prodávala přes prostějovskou kancelář Real Spektrum za 320 tisíc korun, ale manželé Tulejovi měli splácet 460 tisíc.

Romové požadují po městě odškodné 5,2 milionu korun.

ČTK, ryz

Praha hostila jednání skupiny euroexpertů pro záležitosti Romů

Od 31. května až do soboty 3. června 2017 probíhalo v Praze zasedání Ad-hoc výboru odborníků pro záležitosti Romů (CAHROM).

Česká republika hostila zasedání Ad-hoc výboru expertů pro romské záležitosti (CAHROM) jako součást programu předsednictví v Radě Evropy. Program zasedání byl naplánován od 31. 5. 2017 do 3. 6. 2017. Zasedání výboru na území České republiky bylo schváleno vládou ČR (viz vládní materiál Priority českého předsednictví ve výboru ministrů Rady Evropy). Jednání se odehrávala zejména v Praze – v Lichtenštejnském paláci, ale na účastníky čekalo i několik dalších akcí spojených s romskou menšinou v rámci festivalu Khamoro 2017, či návštěva Muzea romské kultury v Brně.

Jednání pracovní skupiny expertů Ad-hoc Výboru Rady Evropy pro záležitosti Romů (CAHROM) bylo zahájeno v Lichtenštejnském paláci. S úvodními projevy vystoupil David Beňák, náměstek ministra pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu Jana Chvojky, a Valeriu Nicolae, zvláštní zástupce ge-

nerálního tajemníka Rady Evropy pro romské záležitosti.

„Za uplynulé tři roky se české vládě podařilo prosadit celou řadu opatření pro zlepšení postavení Romů ve společnosti. Naprosto klíčové opatření je prosazení rovné šance dětí na vzdělání. Přístup ke vzdělání pro romské děti už dnes není pouhou vizí, ale realitou, na kterou si společnost začíná zvykat,“ uvedl David Beňák ve svém zahajovacím projevu.

První jednací den byl věnován zejména České republice a romské menšině u nás. Představena byla Strategie romské integrace do roku 2020. Následně výbor projednával témata spojená s historií Romů, a to zejména s ohledem informování o romském holocaustu a anticiganismu. Na závěr odpoledne pak bylo na programu společné setkání delegátů výboru se zástupci Romů, spojené s představením českých nevládních neziskových organizací věnujících se záležitostem Romů a prezentací jejich iniciativ. Své projekty představily např. organizace Slovo 21, IQ Roma Service, Český západ, RomanoNet (koalice českých romských neziskových organizací) a další. **Jiří G. Souček**

foto: aktualne.cz

Do kin přichází premiéra filmu Skokan

foto: facebooková stránka „Skokan“

O cestě za štěstím vypráví nový česko-francouzský film režiséra a scenáristy Petra Václava „Skokan“. Do kin vstoupil osmého června. Autor snímků „Cesta ven“ a „Nikdy nejsme sami“ natočil letní road movie, jejímž hlavním hrdinou je propuštěný vězeň, který se chce stát hvězdou na festivalu v Cannes. Svě štěstí se na jih Evropy vydává hledat stopem.

Hlavní roli ztvárnil herec romského původu Julius Oračko, který se už objevil v epizodní roli drogově závislého ve filmu Cesta ven. Sám Julius Oračko má zkušenosti s trestní minulostí a do filmu ho filmaři obsadili poté, co vyšel z vězení na podmínku. „To vše se událo

jen dva týdny před začátkem natáčení a měsíc před festivalem v Cannes“, řekl Václav po projekci v Praze.

Sám Petr Václav snímek označil za pohádku s dokumentárními rysy či dokument s rysy pohádky. Snažil se do ní otisknout lásku k loukám, k přírodě, k moři i řekám.

V protikladu k jednoduché kráse přírody chtěl vystihnout pocity z nočního osvětlení Cannes, atmosféru přístavního Janova a anticko-barokního Říma. „Většinu scén jsme natáčeli improvizací“, dodal. „Scénář vznikl jen nahrubo, dopisoval jsem ho během natáčení. Potkávali jsme různé lidi a třeba je oslovili ke spolupráci. Točil jsem,

aniž bych věděl, co se stane zítra,“ řekl Václav ČTK.

I další protagonisty filmu diváci znají z předchozích Václavových snímků – ať už jde o držitelku Českého lva Klaudii Dudovou, Zdeňka Godlu (Cesta ven a Nikdy nejsme sami) a Milana Cifru (Marian, Cesta ven). Ve filmu účinkuje i francouzská herečka Karidja Touré, která v roce 2015 získala Césara za objev roku ve filmu Bande de filles, a také francouzští a italsí neherci.

Oračkovi natáčení změnilo život – usadil se, získal ubytování i práci. „Všechno je teď lepší, chci se věnovat tomu, co mě baví. Díky této práci jsem trochu jiný,“ řekl.

Tvůrčí tým s producentem Janem Macolou zůstal stejný jako u předchozích projektů Petra Václava. Za kamerou byl Štěpán Kučera, tentokrát s Petrem Václavem a s Priscilou Guedesovou. Stříhačem byl Florent Mangeot, francouzský držitel Českého lva za střih filmu Cesta ven, kostýmy navrhla Tereza Kučerová. Producentem Skokana je Mimesis Film, koproducenty Česká televize, Cinéma Defacto a i/o post. Film podpořily Státní fond kinematografie a Cinemas du monde. Podle Macoly rozpočet nepřesáhl deset milionů korun.

ČTK, Jitka Votavová

Děti z Klubíčka pozorovaly ptáčky a soutěžily v ZOO

Sociálně aktivizační služba Klubíčko při Oblastní charitě Jihlava se zúčastnila soutěže jihlavské ZOO. Děti, které do Klubíčka dochází, se sice nestaly vítězi, zato získaly mnoho nových poznatků o ptácích.

Environmentální centrum PodpoVRCH při ZOO Jihlava vyhlásilo soutěž pro mateřské školy, základní školy a další zařízení, které se zaměřují na cílovou skupinu dětí v přibližné věkové kategorii od 3 do 15 let. Soutěž byla uspořádána v rámci kampaně vyhlášené asociací EAZA (Evropská asociace zoologických zahrad).

Klubíčko projevilo zájem se zúčastnit. „Úkolem bylo vytvořit ptáčí krmítko v prostorách našeho zařízení a následně pozorovat ptáky, kteří ho navštěvují,“ uvedla Dana Pečínková, sociální pracovnice z Klubíčka. Děti si vytvořily představu o holubu hrivnáči, sýkoře koňadře, kosu černém, sýkoře modřince a vrabci obecném. Následující část byla věnována výtvarnému ztvárnění ptáků. Mezi nejoblíbenější druh, který děti nejčastěji ztvárnily, patřil kos černý.

„Poslední květnový den jsme byli pozváni k vyhlášení soutěže přímo v prostorách Zoologické zahrady. Klubíčko zde na úvod předvedlo tanec za doprovodu písně od Zdeňka Svěráka a Jaroslava Uhliře Chválim tě, Země má,“ řekla dále Pečínková.

Následovala prezentace výtvarného ztvárnění ptáků doprovázená fotodokumentací z realizace. Na závěr se losoval vítěz, který získal volný vstup do ZOO. Klubíčko bo-

hužel nebylo tím šťastlivcem. Jak uvedla Dana Pečínková: „Není důležité vyhrát, ale zúčastnit se.“ Všichni účastníci obdrželi ceny

útěchy formou zmrzliny zdarma, prohlídku ZOO před začátkem vyhlášení a výukové materiály.

text a foto: Klára Šimová

A jste zpátky v kole

Někdy stačí jediné chybné rozhodnutí, aby člověk skončil zavřený ve vězení. Někdy to není ani rozhodnutí, stačí, když nezvládnete situaci a ujedou vám nervy. Proto by se měl člověk snažit zachovat chladnou hlavu. Někdy v životě nastanou těžké chvíle, které neumíme řešit, prověří nás na maximum a odhalí naše skryté rány. Největší rány dostaneme od svých nejbližších, můžou to být rodiče, kteří nám nevěnují dostatek lásky a pozornosti, partner, který je nevěrný, náhlá změna životní situace, hádky v rodině kvůli majetku a další události. A na druhém místě přicházejí dluhy, ztráta zaměstnání, nemoc, deprese, drogy, gamblerství, alkoholismus atd. Dokud nemáte žádnou skvrnu, většinou lze tyto problémy jako jsou dluhy napravit. Horší je, pokud se dostanete do vězení.

Ať už uděláte finanční podvody nebo někoho zraníte či zabijete, skončíte nejspíš ve vězení. Uvedu alespoň některé z věcí, které vás tam čekají. Když si vás odvedou, nevíte přesně, do které věznice, někde se to dá přežít, ale jsou místa, která vás můžou přivést k sebevraždě, v lepším případě do bláznice.

Pokud jako nováček nemáte nic s sebou, co byste mohli vyměnit, jako například hodinky, zlato, kafe, cigarety, nejspíš si vůbec neškrknete. Dostanete horší oblečení, menší porci jídla atd. Další věc je váš fyzický a psychický stav. Jestli máte měkkou povahu a ještě k tomu jste hubený, tak to pro vás může být hotové peklo. Dokonce ani pokud jste na tom fyzicky dobře, tak vám to nemusí pomoci, protože si na vás může zasednout více lidí, tím se pro ně stáváte terčem diskriminace a šikany.

Jsou věznice, kde se bachaři starají o pořádek, a existují také věznice, kde to žije svým vlastním životem. Zkrátka stát ve státě. (Používají svá vlastní pravidla). Dny v celách ubíhají pomalu, máte hlad, protože porce jsou omezené, nevíte, co máte dělat, protože všechno se strašně táhne. Člověk je tam zavřený se svou vlastní depresí a neví kudy kam. Bachaři si pouštějí hudbu, ať se nemůžete s nikým bavit. Mezilidské vztahy se mohou změnit z minuty na minutu. Ten, kdo se vám zdál dobrý, vás podrazí. Pokud si na vás někdo zasedl, udělá si z vás sluhu a jestli se mu vzepřete, můžete dopadnout hodně špatně. Od zlámaných kostí, po sexuální zneužívání a psychickou šikanu.

Když to všechno přežijete a pustí vás na svobodu, budete nejspíš odkázáni na azylové domy nebo budete spát venku, k tomu dostanete tisícovku, abyste mohli začít nový život...

Do většiny zaměstnání vás nevezmou, protože máte zápis v trestním rejstříku. A jestli vás někdy vezmou a máte uvalenou exekuci, tak jste stejně bezdomovec, protože vám strhnou tolik, že vám nezbude ani na nájem. Nakonec se vám může stát, že vám nezbude nic jiného než to, že začnete krást nebo prodávat drogy. A jste zpátky v kole. Tak si to raději dobře rozmyslete...

Veronika Kačová

Filmový večer Tulakóna 15. června v Café Bar Scala

Ve čtvrtek 15. 6. od 18:30 máte jedinečnou příležitost zhlédnout film Tulakóna. V průběhu moderovaného večera diváci uvidí příběh určený nejen dětem. „Tulakóna“ je malý psík, kterého najdou romské děti na ulici, a společně pak prožívají různá dobrodružství. Film Tulakóna má dnes kromě svých uměleckých kvalit i vysokou dokumentární hodnotu. Režisérka Jana Ševčíková k natáčení přizvala desítky romských účinkujících – zejména členy legendárního souboru Perumos.

Film Tulakóna představuje v historii československé kinematografie naprostý unikát. Vznikl v letech 1985–1987 jako televizní snímek natočený na 16mm kameru a jeho předlohou byla pohádka romské spisovatelky Tery Fabiánové, kterou podle autorčina vyprávění zapsala Milena Hübschmannová.

Kristina Kohoutová

O Roma vakeren

pořad Českého rozhlasu

určený pro Romy. Jeho jednotlivé relace lze zpětně vyhledat v archivu textů na

www.romove.cz

Jak žili Romové dřív a jak žijí dnes

Mnoho Romů tvrdí, že se jim žilo líp za komunistů než dnes. Musím přiznat, že je to pravda, ale také je třeba říct, že se na to dá dívat z různého uhlu pohledu. Já jsem v té době existoval, žil a mám možnost porovnávat, jak se žilo Romům dřív a jak se žije dnes. Gadžové byli rasisté i předtím, ale režim ne. Je známo, že tam, kde žijí bílí a černí, tam rasismus byl a bude. Za komunistů museli všichni pracovat, Romové měli práci a měli i měsíční pravidelný příjem peněz, zálohu a dobírku. Všichni Romové měli bydlení a s většinou společností jsme byli pořád v kontaktu. Hráli jsme s nimi společně fotbal, chodili spolu do školy a v každé romské rodině byly vyučené děti, zedníci, elektrikáři, stoláři, malíři pokojů, muzikanti atd. V té době nebyly fašistické skupiny, ani skinheadi. Máma se starala o děti a domácnost a do práce chodil jen táta, ale hlad jsme neměli. Potom, když už jsme pracovaly i my děti, tak spolu jsme vydělávali hodně peněz, a žilo sem nám už moc dobře. Kupovali jsme si oblečení, zákusky, chovali jsme prasata, kachny, husy a peníze jsme si ukládali i na vkladní knížku. Vzpomínám, jak jsem si koupil první oblek a mámě náušnice. V té době jsme chodili pro vodu do studánky a latrínu jsme měli nedaleko za domem. Měli jsme peníze, kupovali jsme si uhlí, dřevo a v zimě jsme měli doma teploučko. Romové a gadžové si navzájem křtili děti a jako kmotrové měli i závažné a dobré vztahy. V komunistickém režimu jsem se zamiloval, oženil, zplodil dvě děti, koupil jsem si dům a dnes už mám WC v domě. Moje děti vystudovaly za komunistů. Vzpomínám si na všechno, na problémy, krivdy, ale i tak jsem měl krásný život. Když si vzpomenu, kde jsem začal a kam jsem došel, jsem úplně spokojený člověk. Dokázal jsem moc a musím za to poděkovat i komunistům. Tak žilo mnoho Romů jako já a o životě v komunistickém režimu mluví stejně.

Gejza Horváth

Těžko se dnes mladým vysvětluje, jak bylo předtím a jak je dnes. Narodil jsem se roku 1958, jako dítě si na tu dobu moc nevzpomínám. Ale když jsem už byl mládenec, tak na to období si rád vzpomínám. Romové se měli dobře, měli práci a sociální systém fungoval nejen pro Romy, ale pro všechny v té době. Co tím chci říct? Za komunistů nebylo tak, jak je dnes. Dnes to není demokracie, řekl bych, že je to kapitalismus. Tento systém pomáhá bohatým a politikům, oni si přijdou na velké peníze. V republice je 85% chudých lidí, kteří mají problém přežít, aby neumřeli hladu. Jak se říká, vláda nastavila systém, který vytvořil novodobé otroky, kteří se bojí o svoji existenci. Všem lidem se za komunistů žilo opravdu dobře. Generace starších si ten život pochvaluje i dnes. Vše bylo laciné a každý si mohl koupit, co potřeboval. Ale Romové byli i za komunistů ponižováni, tak jak i dnes. Mnoho dětí chodilo do zvláštních škol, a kdo chtěl maturitu anebo studovat na vysoké škole, tak jako Rom se tam jen tak lehce nedostal. Rom musel být komunista, anebo musel mít vlivné známé, kteří mu v tom pomohli. Romové dostávali jen tu nejhorší a nejtěžší práci. Gadžové tuto práci nechtěli dělat. Ale i tak si žili Romové dobře. Rasismus byl schovaný, gadže se báli něco říct, aby se nedostali do kriminálu. Dnes už vím, kdo mě má rád a kdo ne. V dnešním systému mají lidi problémy s existencí, narůstají jim nemoci a mají obavy z budoucnosti. Žijí ve strachu, mají oslabenou psychiku, lidé onemocní a hynou jak kuřata. Já to vidím tak, chudí lidé nemají dobrý život, těžce pracují od rána do večera a nemají to zaplacené. Potom neví, co dřív zaplatit a Romové jsou na tom nejhůř. Oni byli vždycky bití a budou. Ale je pravdou, že za komunistů se žilo Romům líp.

Emil Miko

Sar dživnas o Roma načirla a sar dživen adadžives

But Roma vakeren, hoj pes lenge dživlas feder paš o komunisti. Hin oda čačipen, aľe tiž kampol te phenel, hoj pre kaja veca pes del te dikhel butere serendar. Me andre kada ideos dživavas a hin man šancija te porovňinel, sar dživnas o Roma akor, the sar dživen adadžives. O gadže has rasisti the akor, aľe o režimos na. Savore džanas, hoj odoj, kaj dživen o parne the o kale, odoj has o rasismus, the avela. Savore manuša mušinas te kerel butľa, le Romenge has oleha lačhes, hoj kerenas butľi, u has len foršugos the ľonos. Savore Romen has peskro bešiben a samas le gadženca furtom andro kontaktos. Bavinas lenca fotbal, phirahas lenca andre škola, the andre dojekh romaňi fajta has avri sikhade čhave, či murara, eľektrikara, stolara, maľara, lavutara abo aver remesla. Akor nahas fašisticka partiji aňi skiňi. E daj has khere, starinelas pes pal e domacnošľa, pal o čhave, o dad kerelas butľi ča korkoro, the bokh namerahas. Aľe sar imar phirahas andre butľi the amen a čhave, ta akor peske imar dživahas moneki lačhes, anahas andro kher bare love. Cinahas peske uraviben, zákusky, ľikerahas balen, kachňen, papiňen, a thovahas peske love the pre knižka. Leperav peske, sar mange cinďom peršo ancugos u la dake cinďom čeňa. Akor phirahas paňeske pre chaňig u nadur pal o kher has amen o budaris. Has amen love, cinava-has peske angar, kašta a jevende has amen andro kher tato. O Roma le gadženca peske phirenas te bolel le čhaven. Gadže the Roma has peske kirve. Andro komunisticko režimos man zakamaďom, ačhľom romaňaha, hin man duj čhave, cinďom mange kher a o budaris imar mange hin andro kher. Mire čhave študinde avri paš o komunisti. Leperav mange pre savoro, predžidľom the pharipen, krivda, aľe has man moneki šukar dživipen. Te mange leperav, kaj začňinďom a kaj dogeľom, ta vaš ada mušinav te paľikerel the le komunistenge. Kavka nadžidľom ča me korkoro, but Roma avka dživenas, the vakeren oda isto so he me.

Gejza Horváth

Parvati

Cesta k nalezení klíče od zahrady však nebyla jednoduchá. V domě ji totiž už očekával její strýček. Měla se s ním sejít večer při společné večeři. Parvati z toho byla trochu nervózní, protože nevěděla, co ji čeká. Během večera vládla příjemná energie, strýček vyprávěl své smutné životní příběhy. Vzpomínal a Parvati vzpomínala s ním. Chvilkami se jí chtělo plakat, ale chtěla před ním být silná. Když už se nebylo o čem bavit, tak se rozloučili. Následujícího dne strýček odjel na cesty.

Večer Parvati nemohla usnout, slyšela zvuk, který připomínal dětský pláč, který se ozýval do celého jejího pokoje. Nebála se, vstala z postele a hledala místo, odkud hlas vycházel. Musela projít přes malou úzkou chodbu, až došla do jedné z místností, kde se svítilo. Okna byla zahalená velkými tmavými záclonami, uprostřed velké místnosti stála dětská postel a v ní ležel uplakaný, bledý, hubený chlapec. Když ho Parvati spatřila, okřikla ho, ať přestane okamžitě plakat, protože ji jeho pláč probouzí a kvůli němu nemůže spát. Zeptala se ho: „Co tě trápí a kdo jsi?“ Chlapec jí odpověděl: „Jmenuji se Akbar, jsem syn pána domu a kdo jsi ty?“ „Já jsem Parvati, skoro sirotek, oba rodiče mi zemřeli při velkém zemětřesení v naší rodné zemi, v Indii. Bydlím tady, vzal si mě do výchovy tvůj otec. Jsem tedy tvoje sestřenice, protože naše maminky byly sestry.“ Akbar tomu nerozuměl a ani nevěděl, že v domě nějaká dívka bydlí. Celé dny trávil ve svém temném pokoji a byl nešťastný. V jeho hlavě se zrodila myšlenka, že je nemocný a nemůže chodit. Taky že si to přivola! Nejedl a nepil. Paní Lazarová to s ním měla velmi těžké. Akbar řekl Parvati, ať odejde a vrátí se zítra. Parvati ho uposlechla. V duchu přemýšlela o tom, jaké by to bylo mít bratrance, kamaráda, bavit se s ním a prozradit mu tajemství zahrady a klíče. Velké dobrodružství teprve začínalo, služebnictva si nevšímala a s radostí se vydala hledat ztracený klíč.

Ráno si vzpomněla si na Akbara a šla ho pozdravit. Akbar vypadal opět nemocně, zeptala se ho, proč nejde na procházku, když je venku tak krásně. Při tom začala roztahovat silné závěsy, otevírat okna, aby do pokoje přišlo světlo a čerstvý vzduch. Akbar se v tom čerstvém vzduchu začal dusit a pálily ho oči. Okřikl ji, že ho to může zabít. Potom se jí přiznal, že nemůže chodit a je nešťastný, že ho ani nepřijde navštívit jeho vlastní otec, připadá

si tak sám. Nenašel nikoho, komu by se mohl světit a kdo by ho opět naučil chodit. Pavrati mu řekla: „To, že nemůžeš chodit, neznamená, že už nikdy nebudeš. A denní světlo a čerstvý vzduch tvému zdraví jen pomůžou. Dělaš si to sám, že jsi tak nešťastný. Mně zemřeli oba rodiče, málem se ze mě stal sirotek, ale žiju a jsem za to ráda,“ usmála se. Pomohla Akbarovi na vozík a společně šli do zahrady, cestou si spolu povídali a Akbarovi se udělalo lépe. Cítil zvláštní sílu a radost. Dokonce se i usmíval. Parvati své tajemství ani prozrazovat Akbarovi nemusela, Akbar se jí světil sám a pověděl jí o ztraceném klíči k zahradě. Spojovalo je tedy tajemství zahrady a možná i nekonečné přátelství.

Ležel však klíč na dně truhly, nebo už ne? Jejich úkolem byl najít klíč a otevřít bránu do tajemné zahrady. Když Parvati v noci se svícem odešla klíč hledat, truhla na místě nebyla, poté se tedy vydala do Akbarova pokoje a smutně mu sdělila, že klíč ani truhlu nenašla. „A co půda? Byla jsi tam? Paní Lazarová tam často staré věci odkládá. Kéž bych uměl zase chodit, šel bych do toho hledání klíče s tebou,“ povzdechl si chlapec. „Dobře, naučím tě znova chodit, ale nejdříve musíš změnit svůj přístup k sobě.“ Parvati vzala tužku a papír, kde napsala všechny body, které by měl Akbar změnit, aby si mohl začít věřit, že bude znova chodit.

1. Více jíst a pít!
2. Nebát se sluníčka a čerstvého vzduchu!
3. Více se usmívat!
4. Myslet na svého otce!
5. Být silný a věřit si!
6. Neporoučet!

Šest bodů, které Akbar musel přijmout, aby mohl najít odvahu zase chodit a být se svým otcem. Dny utíkaly jako voda a Akbar s Parvati se skamarádili mnohem více. Byli si tak podobní, byly děti lásky. Pochopili, že když jsou spolu, mají štěstí.

Akbarovi trvalo ani ne týden a změnil svoje chování a stal se znova tím chlapcem, kterého znali. Parvati mu dodala odvahy a jeho odvaha mu navrátila sílu. Už vozík nepotřeboval. S velkým dojetím objal dívku a poděkoval jí. Už nemohl ale dál čekat, vydali se společně na starou půdu. Truhla ležela na zemi schovaná v koutě, a když ji otevřeli, našli tam ztracený klíč. Jejich radost byla větší a větší. Vzali si také z truhly fotografie, které le-

žely na dně, ty potom dali do rámu a pověsili na zdi v domě. Akbarovi se zastesklo po otci a opět se mu vrátil smutek. Na smutnění nebyl ale čas, museli ihned jít.

Jakmile se octli z půdy venku, rozběhli se přímo k bráně do zahrady a klíčem dveře tajemné zahrady otevřeli. Spatřili smutnou, temnou, zarostlou a suchou zahradu. Bylo vidět, že se jí nikdo dlouho nevěnoval. Houpačka byla pořád zavěšená vysoko na stromě. Parvati odkryla suché listí a sedla si na ni. Myslela na své zemřelé rodiče. Smutkem zahrady se však nemohli nechat pohltnut. Dali se tedy do práce a do večera zahrada opět oživila. Vypadalo to tu jako v rájské zahradě. Stmívalo se a bylo na čase jít domů, dětem se ale vůbec nechtělo, zahradu si zamilovali a oblíbili. Uslyšeli hlas starého zahradníka, který v zahradě pracoval. Celou dobu je pozoroval a nemohl v sobě držet nadšení, tak se jim ukázal a oběma jim poděkoval. Zahradník jim potom vyprávěl, čím byla kdysi zahrada a co pro jejich maminky znamenala. Potom všichni společně v zahradě usnuli.

Na druhém konci světa se v noci zdál strýčkovi sen o jeho překrásné ženě, která seděla v zahradě a houpala se na houpačce. Řekla mu, že se má druhý den vrátit do sídla a setkat se synem. Sen se mu zdál tak živý, že se probudil a šel si sbalit kufr. Brzy ráno odjel domů. Když přijel domů, služebnictvo jeho brzký návrat překvapil. Zamířil do pokoje svého syna Akbara, ale nenašel ho tam. Pokoj byl prázdný. Služebnictvo netušilo, kam se mohl ztratit. Prikázal jim, aby prohlédli každou místnost v domě.

Muž hledající svého syna se však nevzdával, rozhodl se vsadit na sen, který se mu zdál a vydal se rovnou do zahrady. Brána do zahrady byla otevřená, jakoby mu někdo ukazoval cestu, kudy má jít. Vešel dovnitř, to, co spatřil, mu málem vyrazilo dech, byl tak nervózní, že už věřil tomu, že se mu tam jeho žena zjeví. Ale neviděl ji, protože byla jen jeho myšlenkách. To, co však potom viděl doopravdy, byl jeho chodící syn Akbar. Rozběhl se za ním a objali se. Parvati to tak dojalo, že se rozběhla k nim a objala je také. Všichni tři našli to, co hledali a žili spolu šťastně v zahradě, která už nebyla tajemnou zahradou, ale zahradou lásky. Postupem času se zde scházeli všichni lidé z dalších měst i okolí a vzniklo společenství ve jménu lásky. Místo, kde se nenačázela bolest ani utrpení, ale radost, štěstí a láska.

Veronika Kačová

Parvati

O drom saveha te rakhel e kleja khatar dvora nahas loko. Andro kher pre late užarelas lakro bačis. Majind'as pes leha te dikhel rači, paš o chaben. E Parvati ehas ka-lestar čeporo choľamen, vaš oda hoj nadžanelas, so la užarel. Oda d'ives len ehas lači dzeka, lakro bačis lake vakerelas, so les ehas pharo andro dživipen. Leperelas the e Parvati leha. Varekana pes lake kamelas te rovel, aľe kamelas paš leste te avel zoraľi. Te imar nahas te vakerel pal űisoste, ta pes odkidle te sovel. Dujto d'ives lakro bačis odgeľas pro droma.

Rači e Parvati našt'i zasovelas, šunelas hangos, savo pes lake dičholas, sar te bi oda avľahas le čhavoreskro roviben, džalas te šund'ol andre cal'i cimra. Nadaralas pes, ušt'ilas upre the rodelas koda than, khatar oda džalas te šund'ol. Mušind'as te predžal pal e cikni chodba, mindig nadogel'as andre jekh cimra, kaj labolas. O blaki ehas zakerde bare kale figarenca, maškaral andre cimra ehas čhavoreskero haďos, the andre late pašľolas rovibengro, paňardo, šukoro čhavoro. Sar les e Parvati dikhl'as, chudľas pre leste te kerel vika, kaj imar te narovel, vaš oda hoj la leskro roviben upre ušt'avel, the našt'i vaš leske sovel. Phučľas lestar: „So tute the ko sal?“ O čhavoro lake odphend'as: „Vičinav man Akbar, som čhavo le rajeske, so leske patrinel kada kher, the ko sal tu?“ „Me som Parvati, e daj the o dad mange mule, sar ehas baro zemetreseni andre amari phuv, ke Indija. Bešav kada, ľiľas man andro avriľikeriben tiro dad. Som akanak tiri sestrenica. Vaš oda hoj amare daja ehas pheňa.“ O Akbar kaleske naachaľuvelas, the aňi nadžanelas, hoj andro kher bešel varesavi čhajori. Cale d'ivesa ehas andre peskri kaľi cimra the ehas bibachtalo. Andro šero leske ehas goďi, hoj hino nasvalo the našt'i phirel. Tiž hoj peske oda sa vičind'as. Nachalas the napijelas. E raňi Lazarova lake lestar o šero chalas. Akbar phend'as la Parvati, hoj te džal het, the me avel pal leste tajsa. E Parvati les šund'as. Andre peste duminelas pal kada, savo bi oda avľahas, kaj la te avel bratrancos, kamaratos, te bavinel pes leha, the te phenel leske pal e kleja khatar dvora. Baro dobrodružno drom lake ča akana avelas, nadikhelas pre űikaste, the radostnes geľas te rodel e našaďi kleja.

Tosara peske leperďas pro Akbar the geľas les te privitinel. O Akbar dičhuvelas hinke sar nasvalo, phučľas lestar, soske peske nadžal avri pes te predžal, te hin avri kavka šukares. Andr'oda vakeriben chudľas te rozkerel o kale firanga, phundravelas o blaki, kaj andre cimra te avel o khamoro the nevo ľuftos. O Akbar pes andr'oda ľuftos chudľas te dusinel the chudle les te dukhal o jakha. Kerďas pre late vika, hoj bi les oda šaj murel'as. Paľis lake phend'as, hoj našt'i phirel, the hino bibachtalo, hoj pre leste nadžal te dikhel aňi leskro dad, the čujinel, hoj hino igen korkoro. Narakhľas űikas, kaske bi oda sa phend'ahas, the ko bi les hinke sikhavelas te phirel. E Parvati leske phend'as: „Kada, hoj našt'i phires, nazameňinel, hoj űikda imar naphireha. The d'iveskero svetlos the lačho ľuftos tuke kerla andro tiro sast'ipen lačhes. Keres tuke oda

korkoro, hoj sal kajso bibachtalo. Mange tiš odgele e daj the o dad, ačhiľas bi pes mandar širot'a, aľe dživav, the som vaš kada rado,“ asalas. Šegetind'as le Akbaroske pro vozikos the jekhetane gele andre dvora, palo drom peske denas duma, the le Akbaroske pes kerďas feder. Šund'as zvlašt'no zor the ehas les radost'a. He mek asalas. E Parvati leske aňi namušind'as pal e dvora nič te phenel, o Akbar lake pal e našaďi kleja korkoro phend'as. Thovelas len jekhetanes čoraľipen andre dvora the baro kamarat'ipen.

Pašľolas e kleja andre truhla, abo imar na? Lengri uloha ehas te rakhel e kleja the te phundravel o vudar andre čoraľipengri dvora. Sar e Parvati rači odgeľas te rodel e kleja, e truhla pro than nahas. Paľis geľas andre cimra le Akbariske the bibachtales leske phend'as, hoj e kleja aňi e truhla narakhľas. „The so pados, salas kode? E raňi Lazarova kodoj rakinel purane veci. Te bi džanľomas hinke te phirel, geľomas bi te rodel tuha e kleja,“ phend'as o čhavo. „Lačhes, sikhavava tut pale te phirel, aľe peršo mušines te avel aver.“ E Parvati iľas e blavajzis the papiris, kaj irind'as savore ulohi, save bi o Akbar majind'as te kerel, hoj pes te sikhavel pale te phirel.

- Buter te chal the te pijel!
- Te na daral pes le khamestar the le ľuftostar!
- Buter te asal!
- Te gondolinel pre peskro dad!
- Te avel zoralo the te paťal peske!
- Te na poručinel!

Šov ulohi, save o Akbar mušind'as te lel, hoj te chudel zor pale te phirel the te avel peskre dadeha. O d'ivesa denašenas sar paňi, o Akbar la Parvati pes but skamarat'inde. Ehas pre peste kavka čhide, ehas o čhave kamibnaskre. Achal'ile, hoj sar hine peha, hine bachtale čhave.

Le Akbaroske oda ľikerlas aňi na kurko, the kerďas aver ľikeriben, ehas pale kajso čhavoro, savo les džanenas. E Parvati les diňas zor, the diňas les pale, hoj peske te paťal. Imar leske o vozikos nakampolas. Bares la chudľas khatar dumo, the paľikerďas lake. Imar aľe našt'i užarenas, odgele peha pro purano pados. E truhla pašľuvelas pre phuv, ehas garud'i andro kutos. Sar la phundrade, ta kodoj rakhle e našaďi kleja. Lengri radost'a ehas bari the bareder. Lile peske khatar truhla he o fotki, save pašľuvenas tele, thode len paľis andro obraza andro kher. Le Akbaroske ehas pharo pal peskro dad, the avelas leske pale o pharipen. Pro pharipen nahas aľe časos, mušinde miďar te džal.

Sar avile avri khatar pados, denašle mind'ar kijo vudar pre dvora, the la klejaha o vudar andre čoraľipengri dvora phundrade. Dikhle kaľi, zabaraďi the šuki dvora. Džalas te dičhol, hoj pes pal late űiko nastarinlas. E humbačka ehas zaphandľi učes andro kašt. E Parvati odkerďas šuke prajta the bešľas peske pre late. Leperlas pre peskri murel'ar daj the dad. Našt'i kalestar ehas bibachtaľi. Chudle te kerel but'i, sar ehas rači, ta e dvora hinke dživelas. Dičholas oda adaj sar andre devleskeri dvora. Avelas imar e rači, the mušinde te džal khere, le čhavorenge pes aľe nakamelas, e dvora peske zakamade. Šunde phuro hangos le zahradiňoskero, calo d'ives pre lende dikhelas, ta imar pes lenge mušind'as te sikhavel the sodujďzenenge paľikerďas. O phuro lenge paľis vakerelas, savi ehas akor e dvora, the sar la rado dikhenas lengre daja. Paľis savore jekhetane andre dvora zasute.

Pre dujto sera andro svetos pes delas le bačiske suno pal peskri šukar romňi, savi bešelas andre dvora pre humbačka. Phend'as leske, hoj majinel dujto d'ives te džal pale khere the te dikhel pes le čhavoreha. O suno pes leske delas sar čačes, hoj les upre ušt'ad'as, a jov geľas peske te pratinel o kufri. Sig tosara odgeľas khere. Sar doavľas khere, le služebnictvo prevapind'as, hoj aviľas kavka sig. Geľas andre peskre čhavoreskre cimra, aľe naarakhľas les odoj. Andre cimra nahas űiko. O služebnictvo nič nadžanelas. Phend'as lenge, hoj te dikhen andre savore thana andro kher, aľe nahas űikhaj.

O murš pes nadelas, diňas pro suno, savo pes leske delas, the geľas mind'ar andre dvora. O vudar andre dvora ehas calkom pale, sar te bi leske vareko sikhad'as o drom. Geľas andre dvora, koda, so dikhl'as, ta leske o jilo upre chuťiľas, maj paťalas kaleske, hoj odoj dikhela peskra romňa. Aľe nadikhľas la, ehas leske oda ča andre leskro šero. Koda, so paľis dikhl'as čačes, ta oda ehas leskro čhavoro, o Akbar, savo pale phirelas. Rozdenašľas pes paš leste the sodujďzene pes chudle. E Parvati oda naľikerďas avri, the denašľas pal lende, the chudľas len. Savore trindžene rakhle koda, so rodenas, the dživenas peske peha bachtale, andre dvora, savi imar nahas kaľi, aľe e dvora andro kamiben. Paľis kadaj chudle te phirel o manuša khatar aver fora, the ačhiľas pes odoj jekhetaniiben andro lav kamiben. O than, kaj nahas dukh, aľe radost'a, bacht the kamiben.

Veronika Kačová

Soud zprostil viny dva Romy

Olomoucký krajský soud zprostil viny dva muže obžalované z pokusu vraždy kvůli střelbě v Uničovské ulici ve Šternberku v roce 2014. Podle soudce Aleše Vašků se nepodařilo na základě důkazů prokázat jejich vinu. „Zproštění navrhla v závěrečné řeči i obžaloba,“ řekl Vašků. Konflikt se odehrál mezi dvěma znepřátelenými romskými rodinami. Potyčka ve městě vyvolala velké obavy a radnice kvůli tomu tehdy zpřísnila i bezpečnostní opatření. Rozsudek nyní znovu rozjítřil emoce.

Soud v případě rozhodl na konci května. Projednávání kauzy nebylo zveřejněno. „Důvodem je fakt, že jednomu z obžalovaných nebylo v době činu 18 let, a řízení tak bylo vůči němu vedeno jako vůči mladistvému,“ vysvětlil soudce. „Oba muži byli zproštěni. Důkazní situace byla nedostaččná, abychom dovodili, kdo přesně střílel a za jakých okolností. Nešlo určit osobu střelce ani to, zda střelba byla úmyslná,“ uvedl soudce Vašků.

Podotkl, že v případě byla řada rozporů a nejasností, i znalecké posudky prokázaly, že poškození nemluví pravdu. „Nepodařilo se nám tak zjišťovat, jak se konflikt odehrál. Zda se střílelo v obraně, šarvátky či při útěku,“ doplnil soudce. Podle něj na základě důkazní situace zproštění nakonec navrhla i obžaloba. Po vynesení rozsudku si však ponechala lhůtu na odvolání.

Konflikt se odehrál před šternberským úřadem práce v polovině listopadu 2014. Při incidentu mezi dvěma skupinami šternberských obyvatel, který doprovázela hádka a následná střelba, byli postřeleni dva muži ve věku 18 a 21 let. Byli ošetřeni v nemocnici. Jeden z nich byl následně propuštěn, druhý se podrobil operačnímu zákroku.

Mezi obyvateli Šternberka vyvolala tehdy potyčka obavy. Na dění reagovalo město i policie, která po incidentu zpřísnila bezpečnostní opatření. Později se situace uklidnila. Rozhodnutí soudu však podle zástupců radnice znovu budí emoce. „Zatím nám nejsou známy konflikty mezi oběma stranami, nicméně pozorujeme, že jedna z rodin je značně rozladěná z rozsudku, který obžalované zprostil obžaloby. Městská policie situaci monitoruje,“ řekla mluvčí radnice Irena Černocká.

Kriminalisté původně případ vyšetřovali pro podezření z těžkého ublížení na zdraví. Po půldruhém roce vyšetřování případ překvalifikovali na pokus vraždy. Údajně pachatele ve věku 30 a 18 let obvinili loni v dubnu kromě pokusu vraždy také z výtržnictví. Mladší z nich byl v době incidentu mladistvý, hrozila mu tak poloviční sazba. I policisté tehdy uvedli, že vyšetřování bylo dost problematické a komplikované a nebylo také jednoduché vytěžít informace.

ČTK

Nepřijel jsem se omlouvat ani usmířovat

(Augsburg 2. až 4. června)

O víkendu jsem byl také v Augsburku na osobní pozvání Bernda Posselta, a to jako dlouholetý, dnes již bývalý, člen Koordinační rady Česko – německého fondu budoucnosti. Tedy nejvyššího politického grémia, které mělo za cíl překonávat frustraci ve vztazích mezi Němci a Čechy, vyvolanou nacistickou genocidou Židů a Romů za druhé světové války a následným vyhnáním Němců, na základě Česko-německé smlouvy, podepsané představiteli obou zemí již před 20 léty.

Měl jsem tedy mnoho možností i příležitostí poznat vývoj v Německu pohovory s německými i českými vysídlení a poznat i smýšlení mladých Němců dnes již ve třetí generaci od inkriminovaných událostí.

Jako takový jsem měl i příležitost promluvit o současné situaci v ČR na jednom z workshopů, sledovaných stovkami lidí s nebývalým zájmem.

Vyjmenoval jsem i několik důvodů, které mohou vést člověka ze skupiny těch, kteří byli za války nejvíce poškozeni decimováním Romů a jejich genocidou, a který by mohl mít jen pramálo důvodů k účasti na společné diskusi o letitých nedorozuměních ve vzájemných vztazích mezi Čechy a Němci na jejich půdě. Z těch důvodů uvedu pouze jediný, ostatní si jistě pozorný čtenář domyslí. Mladí Němci kladli a kladou ještě stále svým dědům otázku: „Jak jsme mohli podlehnout tlaku šílence a nedokázali mu vzdorovat v zemi se staletou kulturní tradicí, jež byla vzorem celému světu?“

Naši mladí Češi dodnes ještě takové naléhavé otázky klást svým dědům nedokáží za podobné situace, kdy ještě jejich otcové a matky přijali onu osudnou smlouvu o osídlné spolupráci s totalitní komunistickou mocí, která společnost totálně devastovala. Kritickými názory na politickou kulturu v naší zemi a její negativní projevy ve společnosti jsem se netajil, včetně adresnosti na některé protagonisty tohoto stavu.

Jen několik zajímavých postřehů z víkendového Augsburgu.

Sudetští Němci nejsou žádnou okrajovou skupinou bez zájmu veřejnosti se zaměřením na nostalgii a svůj první domov v Čechách a na Moravě. Naopak! Těch lidí shromážděných v místní Schwabhalle bylo neuvěřitelně mnoho a jako očitý svědek bych hádal, že i více než dvě tisícovky lidí uváděných našimi médii. Neuvěřitelná byla ještě jiná věc: Pozornost, kterou věnovali projevům řečníků po celou dlouhou dobu bez hnutí a změny místa či odchodu. Pravda je, že Němci se rádi poslouchají a jejich projevy jsou nekonečné, desítky a desítky minut. Projev Pavla Bělobrádka ve srovnání s projevem Bernda Posselta a bavorského ministerského předsedy Horsta Seehofera v tomto ohledu byl jen krátkým ohlédnutím, přijatým ovšem s obrovským potleskem: „Nepřijel jsem se omlouvat ani usmířovat, přijel jsem na návštěvu k sousedům, na kterou jsem byl pozván.“ To jen na adresu našeho zapšklého protestanta Jana Zahradila z ODS, který již dopředu prohlašoval, že pokud se Bělobrádek omluví, tak jen za KDU-ČSL, rozhodně ne za Českou republiku, a za něho už vůbec ne. Škoda, že i náš politik působící na evropské půdě dokáže být tak malý a zarputilý. Zdá se, že i dnes, po těch dvaceti letech, je naše společnost stále rozdělena a nedokáže hledět do budoucnosti. Práce Bělobrádka a Hermana, který byl též přítomen, již po několikáté, byla v Augsburgu oceněna jako práce skutečných evropských státníků.

Karel Holomek

BRNĚNSKÁ MUZEJNÍ NOC

20. 5.

Program viz: web muzea a www.brnenskamuzejninoc.cz (koncert Gitany před muzeem, jam session u ohně na dvoře muzea, čtení z knihy Matéo Maximoffa Sudba ursitorů a další). Vstup zdarma.

23. 5. v 17.00

Autorské čtení a autogramiada spisovatelky Kateřiny Dubské. Čtení ze sbírky povídek Malé zázraky se uskuteční ve spolupráci s nakladatelstvím Jota. Akce se koná v rámci festivalu Meeting Brno. Vstup zdarma.

GHETTOFEST

10. 6.

Komentované prohlídky stálé expozice i přechodné výstavy. Výtvarná dílna pro děti a rodiče. Akce se koná v rámci pouličního multižánrového festivalu Ghettofest: ghettofest.cz.

15. 6. v 18.30

Filmový večer s projekcí filmu Tulakóna (1986, Jana Ševčíková) a následná beseda. Film natočený na 16 mm kameru vznikl na motivy pohádky romské spisovatelky Tery Fabiánové. Café Bar Scala, Moravské nám. 3.

Všechny programy se konají v Muzeu romské kultury, není-li uvedeno jinak. Změna programu vyhrazena.

VOLNÉ VSTUPY DO VÝSTAV

4. 4. v rámci Týdne romské hrdosti

20. 5. při příležitosti Mezinárodního dne muzeí v rámci Brněnské muzejní noci.

MUZEUM ROMSKÉ KULTURY

Muzeum romské kultury, s. p. o.
Bratislavská 67, 602 00 Brno
tel.: 545 571 798, mobil: 775 972 782
e-mail: propagace@rommuz.cz
www.rommuz.cz
www.facebook.com/muzeum.romske.kultury

HNTRÁDI CITY

KAM-WHERE

Brno

Centrum kultury

MUZEUM ROMSKÉ KULTURY

duben až červen 2017

STÁLÁ EXPOZICE „PŘÍBĚH ROMŮ“

Dějiny Romů od Indie po současnost. Po domluvě komentované prohlídky v ceně vstupného.

PŘECHODNÉ VÝSTAVY

POKLAD ROMŮ AMARE SOMNAKA
TAJEMSTVÍ ROMSKÉHO ŠPERKU
do 30. 4. 2017
Historické zlaté a stříbrné šperky i současná tvorba úspěšných romských designérek poprvé k vidění na jednom místě.

DOPROVODNÝ PROGRAM K VÝSTAVĚ „POKLAD ROMŮ“

6. 4. v 17.00

Módní přehlídka oděvní značky Gypsy MaMa a šperkařky Nicole Taubinger, akce se koná při příležitosti Týdne romské hrdosti. Nádvoří Městodržitelského paláce, Moravské nám. 1a, Brno. Vstup zdarma.

9. 4. v 15.00

Tvořivé dílny pro děti i dospělé inspirované výstavou, výroba šperků z tradičních i netradičních materiálů. Rezervace nutná, počet míst je omezen: lektor@rommuz.cz, 545 972 782. Akce se koná při příležitosti Týdne romské hrdosti. Vstup zdarma.

30. 4. v 15.00

Workshop se šperkařkou Monikou Vontszemovou, dílna je určena dětem od 10 let a dospělým. Rezervace nutná, počet míst je omezen: propagace@rommuz.cz, 775 972 782. Vstup zdarma.

NIHAD NINO PUŠIJA / PARNO GRAS

12. 5.–24. 9. 2017

SLAVNOSTNÍ ZAHÁJENÍ: 11. 5. 2017 v 17.00

Výstava fotografií Nihada Nina Pušiji, fotografa bosenského původu žijícího v Berlíně, autor dlouhodobě dokumentuje život Romů z republik bývalé Jugoslávie včetně příběhů romských imigrantů v Německu. V rámci doprovodného programu proběhnou dvě komentované prohlídky.

DALŠÍ VEŘEJNÉ AKCE

TÝDEN ROMSKÉ HRDOSTI

3.–9. 4.

OSLAVY MEZINÁRODNÍHO DNE ROMŮ V BRNĚ

7. 4. v 14.30–18.00

Hlavní program na Moravském náměstí (taneční i hudební vystoupení, stánek MRK, aktivity pro děti, občerstvení)

1. 4.–2. 5.

Příběh Romů – dějiny Romů na 35 výstavních panelech foyer Sálu Břetislava Bakaly, Žerotínovo nám. 6, Brno. Vstup zdarma.

5. 4. v 9.00–15.00

Kolokvium k tématu tzv. cikánského tábora v Letech u Písku. Historikové se budou zamýšlet nad nacistickou genocidou Romů a její připomínkou. Vstup zdarma.

5. 4. v 16.00

Veřejná debata: Genocida Romů v období druhé světové války a její připomínání. Filozofická fakulta Masarykovy univerzity, budova B2, místnost 23, Gorkého 14, Brno. Vstup zdarma.

24. 4. v 14.00–17.00

Jom ha-soa. Veřejné čtení jmen obětí holocaustu a infostánek MRK na prostranství před Městodržitelským palácem, Moravské náměstí 1a, Brno.

13. 5.

Pletní akt v Letech u Písku (vzpomínka na oběti protektorátního koncentračního tábora pro Romy). Odjezd autobusu v raních hodinách od muzea, program viz: web muzea. Rezervace nutná: sekretariat@rommuz.cz, 545 581 206.

Romnie CZ ve spolupráci s DK Hodonín pod hlavní záštitou Předsedy vlády České republiky Mgr. Bohuslava Sobotky pořádá Česko-Slovenskou Miss Roma 2017.

Za Republiku přibírá: Slovenská republika Mgr. a Mária Hrabková

Další 200 000 Kč přispěje: Mgr. a Mária Hrabková, Mgr. a Mária Hrabková, Mgr. a Mária Hrabková

Mezinárodní práce v rozvojových zemích: Mgr. a Mária Hrabková, Mgr. a Mária Hrabková, Mgr. a Mária Hrabková

Mezinárodní práce v rozvojových zemích: Mgr. a Mária Hrabková, Mgr. a Mária Hrabková, Mgr. a Mária Hrabková

Mezinárodní práce v rozvojových zemích: Mgr. a Mária Hrabková, Mgr. a Mária Hrabková, Mgr. a Mária Hrabková

ČESKO-SLOVENSKÁ

MISS

ROMA

2017

17. 6. 2017

od 20⁰⁰ hod.

DK Hodonín

V doprovodném programu vystoupí: Jaroslav Parčí, Lúbo Vrág, Gypsy Janka, Magic Free Group, Mažoretky Lady stars, SABROSA, Lavutara Porubka

Po ukončení a předání cen pokračuje taneční zábava s romskými kapelami Lavutara Porubka a Gypsy Nicol.

VSTUPNÉ: 300 Kč

generální partner

hlavní partner

sekční partner

mediální partner

partner

Nabídka inzerce

Ceník:

celá strana 5 000 Kč (rozměr 26×40)

1/2 strany 3 500 Kč (rozměr 26×20 nebo 40×13)

1/4 strany 1 500 Kč (rozměr 13×20)

menší formát – 7 Kč/cm²

Sleva při opakované inzerci na druhé a další vydání 25% žádosti o inzerci na mail: holomkova@srnm.cz

Předplatné Romano hangos

příjmení, jméno:

název organizace:

adresa, PSČ:

e-mail: telefon:

počet objednaných výtisků:

způsob platby: ☐ hotově ☐ složenkou

☐ bankovním převodem bez faktury; variabilní symbol:

☐ bankovním převodem na fakturu

vyplněný formulář zašlete na adresu:

Romano hangos, Bratislavská 65a, Brno 602 00. Fio banka, číslo účtu: 2300661977/2010

cena předplatného pro rok 2017 je 265 Kč

Nabízíme starší ročníky Romano hangos.

Cena jednoho ročníku 100 Kč + poštovné.

objednávky na: 545 246 673

nebo: holomkova@srnm.cz

Adresa redakce Romano hangos a Společenství Romů na Moravě

Bratislavská 65a, Brno 602 00
tel.: 545 246 673 www.srnm.cz
číslo účtu: 230 0066 1977/2010

S R N M

Vydávání Romano hangos podporuje Ministerstvo kultury ČR

Romano hangos / Romský hlas. Vychází s podporou Ministerstva kultury České republiky. Vydává Společenství Romů na Moravě. Registrováno Ministerstvem kultury ČR pod č. E 8154.

Redakce: Sabir Agalarov (šéfredaktor) romanohangos@gmail.com; Alica Heráková, Jan Horváth-Döme, Karel Holomek. Sazba: Radim Šašínska. Elektronická verze: www.srnm.cz. Redakční rada: Roman Čonka, Prešov; Alica Heráková, Brno; Drahomír Radek Horváth, Děčín; Ivona Parčiová, Brno; Barbora Antonová, Brno; Margita Racová, Brno. Adresa redakce: Bratislavská 65a, 602 00 Brno, tel.: 545 246 673, e-mail: rhangos@volny.cz.

IČO vydavatele: 44015178. Bankovní spojení: Fio banka, číslo účtu: 2300661977/2010. Tiskne: Samab press group, a.s, Cyrilská, Brno. Rozšiřuje: Kongrestakt Brno.